

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВНЗ
Факультет
Кафедра

Когнітивний стиль особистості як чинник професійного становлення майбутніх психологів

Виконав: Хоменко Юлія Миколаївна
Науковий керівник: Кандидат психологічних
наук, доцент Дмитрова Тетяна Володимирівна

Об'єкт дослідження

- Когнітивний стиль особистості

Предмет дослідження

- Когнітивний стиль особистості як чинник професійного становлення майбутніх психологів

Гіпотеза дослідження

- Особливості когнітивних стилів особистості мають значний вплив на процес професійного становлення і врахування особливостей когнітивних стилів студентів під час професійного навчання та психологічного супроводу професійного становлення значно впливає на його ефективність

Мета дослідження

- теоретичне та емпіричне дослідження впливу когнітивних стилей особистості на професійне становлення майбутніх психологів

Завдання дослідження

- Здійснити теоретичний аналіз проблеми професійного становлення майбутніх психологів.
- Емпірично дослідити вплив когнітивного стилю особистості на професійне становлення майбутніх психологів.
- Розробити програму соціально-психологічного тренінгу на основі концепції когнітивного стилю особистості з метою психологічного супроводу професійного становлення майбутніх психологів.

Методи дослідження

Теоретичні методи

- аналіз, порівняння, класифікація та узагальнення наукових даних;
- порівняння різних підходів до визначення понять та їх змісту щодо проблематики дослідження

Емпіричні методи

- анкетування, тестування, бесіда

Методи математичної статистики

- статистичний аналіз (коефіцієнт Пірсона, коефіцієнт Ст'юдента) за допомогою пакету програм SPSS (версія 18.0) та Excel

Методики дослідження

Вербальний метод діагностики когнітивного стилю полезалажність – полінезалежність (ТСОВ -4) (Г. Уіткін)

Опитувальник AHS для визначення аналітичності–холістичності світоглядної категорії індивіда;

Методика «Визначення рівня рефлексивності» (А. Карпова)

Методика «Рівень співвідношення «цінності» і «доступності» в різних життєвих сферах» (Є. Фанталової)

Методика вивчення професійної спрямованості (Дж. Голланда)

Теоретичний аналіз проблеми професійного становлення майбутніх психологів

- **Професійне становлення особистості** – це прогресивний, поетапний процес перетворення особистості, що супроводжується формуванням та розвитком стійких якостей і властивостей на основі оволодіння професійними знаннями, вміннями та навичками шляхом її самоактуалізації та самореалізації у професійній діяльності.
- **Когнітивний стиль особистості** – це індивідуальні засоби отримання того або іншого когнітивного продукту, це процесуальна інструментальна характеристика інтелектуальної діяльності, що не має прямого відношення до продуктивної змістовної сторони та навіть протипоставлена їй.

Чинники професійного становлення особистості

Суб'єктивні

інтереси, здібності, особливості темпераменту та характеру

Об'єктивні

рівень підготовки (успішності), стан здоров'я, інформованість щодо світу професій, соціальні характеристики (освітній рівень батьків, соціальне оточення та ін.)

Когнітивний стиль «полізалежність – полінезалежність» у майбутніх психологів

Субшкали полезалежності – поленезалежності	Кількість досліджуваних з вираженими полюсами полезалежності – поленезалежності (%)	
	Полезалежність	Поленезалежність
Сімейні взаємини	22,1	17,0
Відношення до нового	45,9	8,5
Психологічний захист	37,4	10,2
Професійна діяльність	11,9	54,2
Відношення до матеріальних предметів	22,1	17,0
Стереотипи та соціальні установки	10,2	39,1
Ідеологія та політичні відношення	17,0	15,3
Соціальні взаємини	45,9	10,2

Аналітичність-холістичність світоглядної категорії майбутніх психологів

Субшкали аналітичності-холістичності	Значення показників аналітичності - холістичності			Кількість досліджуваних з вираженими полюсами аналітичності - холістичності (%)	
	Мін.	Макс.	Сер.	Аналітичність	Холістичність
Фокус уваги	22,1	50,7	27,2	0	3,4
Каузальна атрибуція	10,2	42,3	30,1	1,7	22,1
Толерантність до протиріч	14,2	42,3	28,4	0	10,2
Сприйняття зміни	17,1	35,8	25,4	0	1,7
Загальний показник AHS	85,2	139,6	112,8	0	1,7

Рівні рефлексивності у майбутніх психологів, у %

Співвідношення «Цінності - Доступності» у майбутніх психологів

Показники «Цінність» – «Доступність»	Результати дослідження
(R)	52
ВК	7
ВВ	7
НЗ	12

Примітка: R - показник неузгодженості, дезінтеграції у мотиваційно-особистісній сфері; ВК - внутрішній конфлікт; ВВ - внутрішній вакуум; НЗ - нейтральна зона

Розподіл типів професійної спрямованості майбутніх психологів, у %

Значимі кореляційні зв'язки між проявами когнітивного стилю особистості та професійною спрямованістю

Показники прояву когнітивного стилю	Професійна спрямованість
Рефлексивність	,292*
Внутрішній конфлікт	,423**
Психологічний захист	-,401**
Відношення до нового	,413**
Фокус уваги	,601**
Сприйняття зміни	,353*
Загальний показник AHS	,541**

Примітки:

** – Кореляція значима на рівні 0,01 (2-х-стороння);

* – Кореляція значима на рівні 0,05 (2-х-стороння)

Концепція формування когнітивного стилю особистості майбутніх психологів заснована на використанні інтегрованого соціально-психологічного тренінгу

Мета тренінгу

- розширення когнітивного стилю особистості майбутніх психологів, що розуміється як самоусвідомлення, так і усвідомлення засад та проблем майбутньої фахової діяльності

Завдання тренінгу

- діагностування міри розузгодженості між реальним та ідеальним професійним Я, виявлення ставлення учасників до цього факту;
- розвиток здатності адекватно і повно сприймати та оцінювати себе, партнерів по взаємодії та відносин, які складаються між людьми у процесі професійного становлення;
- розвиток адекватного суб'єктивного відображення проблемної професійної ситуації, вироблення на цій основі багатоальтернативної системи прогнозування;
 - розширення репертуару рефлексивних умінь;
- підвищення компетентності у спілкуванні (у тому числі у професійній сфері), розвиток установки на партнерське спілкування;
- усвідомлення власних потреб, можливостей, професійних інтересів та цінностей;
 - актуалізація мотивів самопізнання через дію групових норм, які акцентують інтроспекцію;
 - підвищення загального рівня самоприйняття, позитивного самоствавлення, відкритості;
 - підвищення адекватності та стійкості професійної ідентичності.

Динаміка полізалежності – полінезалежності когнітивного стилю майбутніх психологів ЕГ та КГ впродовж дослідження, у%

Показники	Констатувальний етап				Контрольний етап				p
	ЕГ (n = 20)		КГ (n = 20)		ЕГ (n = 20)		КГ (n = 20)		
	полізалежність	полінезалежність	полізалежність	полінезалежність	полізалежність	полінезалежність	полізалежність	полінезалежність	
Сімейні взаємини	40,0*	25,0*	20,0	15,0	20,0*	55,0*	20,0	15,0	,012
Відношення до нового	65,0*	10,0*	45,0	10,0	15,0*	60,0*	45,0	10,0	,034
Психологічний захист	70,0*	30,0*	35,0	10,0	30,0*	70,0*	35,0	10,0	,050
Професійна діяльність	75,0*	5,0*	10,0	55,0	10,0*	55,0*	10,0	55,0	,006
Відношення до матеріальних предметів	30,0*	15,0*	20,0	15,0	20,0*	45,0*	20,0	15,0	,043
Стереотипи та соціальні установки	10,0	40,0	10,0	40,0	10,0	40,0	10,0	40,0	,067
Ідеологія та політичні відношення	35,0	10,0	15,0	15,0	25,0	10,0	15,0	15,0	,089
Соціальні взаємини	65,0*	10,0*	45,0	10,0	15,0*	50,0*	45,0	10,0	,050

Примітка: * достовірність різниці на рівні $p < 0,05$

Динаміка проявів конструкта аналітичності – холістичності та його компонентів у майбутніх психологів ЕГ та КГ впродовж дослідження, у %

Показники	Констатувальний етап				Контрольний етап				p
	ЕГ (n = 20)		КГ (n = 20)		ЕГ (n = 20)		КГ (n = 20)		
	аналітичність	холістичність	аналітичність	холістичність	аналітичність	холістичність	аналітичність	холістичність	
Фокус уваги	0*	1,5*	0	3,4	2,6	4,5*	0	3,4	,044
Каузальна атрибуція	1,0*	10,0*	1,7	22,1	5,0*	21,3*	1,7	22,1	,017
Толерантність до протиріч	1,0*	8,0*	0	10,2	3,6*	12,0*	0	10,2	,030
Сприйняття зміни	5,0*	5,0*	0	1,7	10,0*	15,0*	0	1,7	,022
Загальний показник ANS	1,2*	1,5*	0	1,7	10,4*	22,1*	0	1,7	,023

Примітка: * достовірність різниці на рівні $p < 0,05$

Динаміка рівнів рефлексивності у майбутніх психологів ЕГ та КГ впродовж дослідження, у %

Рівні	Констатувальний етап		Контрольний етап		p
	ЕГ (n = 20)	КГ (n = 20)	ЕГ (n = 20)	КГ (n = 20)	
Високий рівень	0*	10,0	40,0*	10,0	,050
Середній рівень	30,0*	50,0	60,0*	50,0	,001
Низький рівень	70,0*	40,0	0*	40,0	,020

Динаміка співвідношення «Цінності - Доступності» у майбутніх психологів ЕГ та КГ впродовж дослідження

Показники «Цінність» – «Доступність»	Констатувальний етап		Контрольний етап		p
	ЕГ (n = 20)	КГ (n = 20)	ЕГ (n = 20)	КГ (n = 20)	
R	59,0*	52,0	34,0*	52,0	,004
BK	4,0*	7,0	1,0*	7,0	,036
BB	1,0	7,0	1,0	7,0	,098
H3	22,0*	12,0	5,0*	12,0	,041

Примітка: R - показник неузгодженості, дезінтеграції у мотиваційно-особистісній сфері; BK - внутрішній конфлікт; BB - внутрішній вакуум; H3 - нейтральна зона

* достовірність різниці на рівні $p < 0,05$

**Наукова
новизна
отриманих
результатів**

- Набуло подальшого розвитку дослідження когнітивного стилю особистості як чинника професійного становлення майбутніх психологів.

**Практична
значущість
дослідження**

- У роботі обґрунтовані психологічні особливості когнітивного стилю особистості як чинника професійного становлення майбутніх психологів. Матеріали можуть бути корисними для роботи практичних психологів, які працюють у системі освіти, а також при розробці програм психологічного супроводу майбутніх психологів.

**ДЯКУЮ
ЗА
УВАГУ!**

